

Ἑλεύθερη πληροφόρηση

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
Ἀριθμ. φύλλου 25 15 Νοεμβρίου 1999

Η ΜΕΤΑΛΛΑΓΜΕΝΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Αύξημένη ἐπικίνδυνα ἡ προσφορά μεταλλαγμένης θρησκευτικότητας στά σύγχρονα περιβάλλοντα. Στά Σούπερ Μάρκετς διαφημίζονται καί προκαλοῦν οἱ μεταλλαγμένες τροφές. Καί στήν ἐμπορευματοποιημένη ἐπικαιρότητα λανσάρεται τό καινούργιο εἶδος, ἡ ἐπεξεργασμένη καί μεταλλαγμένη θρησκευτικότητα. Τό προϊόν, πού διαμορφώνεται καί παράγεται μέ τήν ἐμφύτευση τῆς σύγχρονης ὑλομανίας στό κύτταρο τῆς λουσμένης μέσα στό αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ καί ἀνακαινισμένης Εὐχαριστιακῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητάς μας.

Η τραχική ἐμπειρία, πού ἔχουμε ἀπό τήν κατανάλωσι τῶν μεταλλαγμένων τροφῶν μᾶς φέρνει στό χειλὸς τῆς ἀπόγνωσης. Ἡ ἀλόγιστη ἐπέμβαση στό κύτταρο, στήν πρωτογενῆ καί ἀνόθευτη μορφή τῆς ζωῆς, δέ βελτιώνει τό εἶδος καί δέν παράγει ἀνώτερη ποιότητα. Πετυχαίνει τή διαστολή τοῦ ὄγκου, τήν αὐξηση τοῦ βάρους

καί τό ρετουσάρισμα τῆς ἐμφάνισης. Ταυτόχρονα, ὅμως, μεταποιεῖ τόν καρπό, τόν προωρισμένο νά συντηρήσει καί νά αὐξήσει τή ζωή, σέ γέννημα πονηρίας καί σέ αἰτία θανάτου. Ἀνύποπτοι ἤ καί γοητευμένοι ἀπό τή στιλπνή λάμψη τοῦ μεταλλαγμένου προϊόντος, τό περνοῦμε στήν προσωπική μας κατανάλωση, τό κάνουμε συστατικό τῆς τροφῆς μας καί τῆς ἀνάπτυξής μας. Καί, ἀργά ἢ γρήγορα ἀνακαλύπτουμε, ὅτι προδώσαμε τή ζωή καί ὅτι καταβροχθίσουμε αὐτούσιο τό θάνατο.

Αντίστοιχη ἡ διαδικασίᾳ καί τά ἀποτελέσματα ἀπό τή χρήση τῆς μεταλλαγμένης θρησκευτικότητας. Ἡ πολιτικοποίηση καί ἡ ἐμπορευματοποίηση τῶν θησαυρῶν τῆς παράδοσης, ἡ συνθηματολογία τῶν διοργανωτῶν τῆς ἐκτρωματικῆς παγκοσμιοποίησης καί ἡ μανιακή τάση προσαρμογῆς τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου πρός τίς ἀπαιτήσεις τοῦ σκηνοθετημένου μοντερνισμοῦ ἔφεραν στήν κατανάλωση τή μεταλλαγμένη καί νοθευμένη θρησκευτικότητα. Τό κράμα τῶν ντόπιων καί τῶν ξένων συνηθειῶν. Τόν ἀποπροσανατολισμό ἀπό τήν Εὐαγγελική ἀλήθεια καί τή μείξη τῆς ἐμπειρίας τῶν ἀγίων μέ τά τεχνάσματα τῆς κοσμικῆς εὐρηματικότητας. Τή φυγή ἀπό τό πνεῦμα καί τήν πρακτική τῆς θυσίας καί τήν ἀναζήτηση τῆς ἀνεσης, πού προσφέρει ἡ καταναλωτική δομή τῆς σημερινῆς κοινωνίας. Τή νοθεία τοῦ βιώματος τῆς ἀγάπης καί τόν εὐτελισμό του μέσα στό βάλτο τῆς σαρκολατρείας καί τοῦ ἀκρατοῦ ἀτομισμού.

Ολες αὐτές οἱ εἰσβολές τῶν κοσμικῶν σχημάτων καί τῶν ὑλιστικῶν λυμάτων ἔχουν μεταλλάξει τή θρησκευτική μας ἐμπειρία καί τήν ἔχουν καταστήσει χλιαρή καί ἀνούσια καί ἀναποτελεσματική σύνδεση μέ μιᾶ ἀποχρωματισμένη παράδοση. Ἐνα ὑποκατάστατο θρησκευτικοῦ βιώματος, πού δέν προσφέρει τίποτα στήν ὑπαρξη. Κανένα φῶς καί καμμιᾶ δύναμη στήν περιπλάνηση τοῦ βίου.

Η ἀποφυγή τῆς μεταλλαγμένης θρησκευτικότητας δέν εἶναι ἔμμονη προσκόλληση στό παρελθόν καί περιφρόνηση τῶν δυνατοτήτων τῆς σύγχρονης ἐποχῆς. Εἶναι προσφυγή στή γνησιότητα καί στήν καθαρότητα. Στό ἕνα, «οὐ ἔστι χρεία» (Λουκ. ι' 42). Στήν ἀλήθεια, πού ἐλευθερώνει. Καί στόν ἀνόθευτο ἄρτο, πού τρέφει τήν ὑπαρξη.

Πρόκλησι

Η Ὀκτωβριανή συνεδρίασι τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἦταν μιά πρόκλησι στό κοινό αἶσθημα. Δεῖγμα τυπικό τῆς κενότητας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κατεστημένου καί τῆς ξέφρενης κενοδοξίας τοῦ προκαθημένου Χριστοδούλου, πού ἄπλωσαν στίς δημοσιογραφικές σελίδες τόν εἰρωνικό σχολιασμό καί τό σατιρικό σκίτσο.

Ὀκτώ μέρες οἱ Ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνακάτεψαν τό ἄδειο βαρέλι, τή μούχλα καί τό βοῦρκο. Τίς μωροφιλοδοξίες τοῦ «πρώτου»(!), πού δέν εἶναι «πρώτος». Καί τίς δολοπλοκίες τοῦ παρασκηνίου τῆς «Χρυσοπηγῆς», πού κουβάλησε καί μεταστέγασε τήν τράπεζα τῶν συνοδικῶν διασκέψεων καί ἀποφάσεων στά δικά της ἐνδιαίτηματα.

Σκηνοθετημένη ἀπό τήν ἀρχή ἴσαμε τό τέλος ἡ λειτουργία τῆς Συνελεύσεως. Δίχως προβληματισμό γιά τίς μεγάλες καί καυτές μεταλλαγές τῆς ἐποχῆς μας. Δίχως ἔμπονη προσέγγισι στίς πληγές τοῦ διοικητικοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Καθηλωμένη στή ρουτίνα καί στήν εὐτέλεια. Καί ἐναρμονισμένη μέ τά προσωπικά ὁράματα τοῦ προκαθημένου γιά μείζονα ἐξουσία καί γιά καθυπόταξι τῶν ἀδελφῶν καί συλλειτουργῶν του.

Τό θεματολόγιο ἰσχνό καί πονηρό. Κανένα θέμα, ἀπό αὐτά, πού βασανίζουν τίς συνειδήσεις τοῦ πληρώματος

τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, δέν πέρασε στήν ἡμερήσια διάταξι. Καμμιά γόνιμη κριτική τῶν παραλείψεων ἢ τῶν ἀποκλίσεων ἀπό τήν Κανονική τάξι καί ἀπό τό Πατερικό ἥθος δέν ἐπιτράπηκε νά διασαλεύσῃ τόν ἄκρατο ναρκισσισμό τοῦ προέδρου τοῦ σώματος. Ἐκεῖνος, πρίν δώσῃ τό λόγο στούς φορεῖς τῶν ἀμφισβητήσεων, ψέκασε τήν αἴθουσα μέ μιά σχοινοτενή ἀπολογία-αὐτοέπαινο καί αὐτοθαυμασμό-πού κράτησε δυό ὁλόκληρες μέρες. Καί μούδιασε τούς φίλους του καί τούς ἀντιπάλους του, ὥστε νά μή βρίσκουν τή διάθεσι γιά διάλογο ἢ ἀντίλογο. Καί, μέσα σ' αὐτό τό κλίμα τοῦ αἰφνιδιασμοῦ καί τοῦ κόπου πρόβαλε τό δικό του αἶτημα. Νά ἀναγνωριστῇ ὡς «πρώτος». Μέ τιμές πατριαρχικές. Καί μέ ἐξουσίες ἀπεριόριστες. Νά ὑποβαστοῦν καί νά ὑποβαθμιστοῦν ὅλοι οἱ Μητροπολίτες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στήν κλάσι τῶν ἐξαρτημένων ἐπισκόπων. Καί νά ὑπαχθοῦν στό δικό του σκῆπτρο.

Τά βλέμματα τῶν ἀνθρώπων, πού ζοῦν μέ τίς καρδιές ὀρθάνοιχτες στή Χάρι τοῦ Θεοῦ, καθηλωμένα στό Συνοδικό μέγαρο, περίμεναν μέ ἀγωνία νά ἀντικρύσουν καί νά χαροῦν τήν ἀνατολή τοῦ ἄστρου τῆς ἐλπίδας. Τό ἄνοιγμα τῆς θύρας τῆς ἀξιοπρέπειας καί τῆς ἀγάπης. Τόν ἐγκαινισμό τῆς ἐντιμότητος καί τῆς διαφάνειας στή διαχείρισι τοῦ ἐπισκοπικοῦ χαρίσμα-

τος. Καί τήν ἀποκατάστασι τῆς κανονικότητος στή λειτουργία τοῦ συνοδικοῦ θεσμοῦ. Οἱ κοντυλοφόροι τῶν ἀθεϊστικῶν μηχανισμῶν, ἀντίθετα, σέ στάσι ἐκκινήσεως, καταδοκοῦσαν νά αποτυπώσουν στό χαρτί καί νά παραδώσουν στή χλεῦη τῆς ἱστορίας τίς δεσποτικές μικρότητες καί τίς ιδιοτελεῖς ἐνασχολήσεις τους.

«Ἐντός τῶν τειχῶν», ἡ ἀπεριόριστη ἱεραρχική εὐθύνη σέ κρίσι καί σέ δοκιμασία. «Ἐκτός τῶν τειχῶν», ἡ θετική καί ἡ ἀρνητική προσδοκία. Καί οἱ ποιμένες, γιά μιά ἀκόμη φορά, πρόδωσαν τήν εὐθύνη. Ποδοπάτησαν τούς Ἱερούς Κανόνες τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως. Ἐπλεξαν τόν ἰστό τῆς προσωπικῆς συναλλαγῆς. Πίκραναν τόν ὑπερούσιο λαό. Καί τροφοδότησαν τούς μηχανισμούς τοῦ δηκτικοῦ καί εὐτράπελου σχολιασμοῦ.

Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τό βαρὺ αὐτό πνευματικὸ σῶμα, κατὰ τό μήνα Ὀκτώβριο ταπει-

νώθηκε καί εὐτελίστηκε. Ὅχι ἀπὸ τὰ πλήγματα τῶν ἀντιπάλων. Ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀνεπάρκεια καί τίς σκοπιμότητες τῶν φορέων τῆς ἱεραρχικῆς ἀμφιέσεως. Τό κύρος τοῦ προέδρου, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου δέχτηκε πίεσι αἰφνιδιαστική καί καταθλιπτική καί ὑπέστη καθίζησι. Τὰ πάθη τῶν ἐπισκόπων ἐνεργοποιήθηκαν στὸ βαθμὸ τῶν ἀλυσιδωτῶν καί ἐπικίνδυνων ἐκρήξεων. Ὁ συνοδικὸς θεσμός, γιά μιά ἀκόμη φορά, παγιδεύτηκε καί περιθωριοποιήθηκε. Ὁ ἁμαρτωλὸς «νεποτισμός»-καρκίνωμα ἐπικίνδυνος δέ χειρουργήθηκε καί δέν ἀποκόπηκε. Τὰ καταλυτικὰ προβλήματα παρέμειναν ἄλυτα. Καί ὁ ὑπομνηματισμός, κάτω ἀπὸ τό χρονικὸ τῆς Ἱεραρχικῆς Συνελεύσεως, καταχώρησε τὰ ρίχτερ τῆς ἀπογοητεύσεως.

Ἡ σελίδα δέν ἄλλαξε. Τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ δέν ἐπνευσε στήν αἰθουσα τῶν συνεδριάσεων τῶν σημερινῶν ἐπισκόπων τῆς ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Τὰ θυρανοίξια τῆς Παπwsύνης

Κυρίαρχο θέμα στή Συνέλευσι τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ ὑπερύψωσι τοῦ προσώπου τοῦ προκαθημένου Χριστοδούλου. Ἐμμονη ἰδέα του νά ἀνακηρυχθῇ «πρῶτος». Ὑπὲρ-ἐπίσκοπος καί ὑπὲρ-κυρίαρχος. Μὲ ἐξουσία ἀπόλυτη καί ἀνέλεγκτη. Καί μὲ ἀρμοδιότητες παρεμβάσεως στή διακονία ὅλων τῶν Μητροπολιτῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ φιλοδοξία καί ἡ φιλονικία γιά κατάρχησι «πρωτείων» δέν εἶναι νεοφα-

νῆς στή διαδρομὴ τῆς ἱστορίας. Ἀνοιχτή καί ἀγιάτρευτη ἡ πληγή, κατεταλαιπώρησε καί καταταλαιπωρεῖ τὴν Ἐκκλησία. Στὴ Δύσι μὲ τίς τραγικὲς συνέπειες τοῦ σχίσματος. Καί στήν Ἀνατολή μὲ τίς ἀτέλειωτες διαμάχες γιά τὰ πρωτεῖα καί γιά τὴν ἔκτασι τῶν δικαιοδοσιῶν.

Σῶφρονες ἐπίσκοποι, ἅγιοι κρίκοι τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς, πού ἡ συνείδησι τοῦ πληρώματος τούς ἀσπάστηκε ὡς Πατέρες καί τούς ἀπο-

δέχτηκε ως φυσιογνωμίες οίκουμενικές, δέν ἔστησαν ποτέ τό πρόσωπό τους στό θάδρο τῆς εἰδωλικῆς προσκυνήσεως. Δέν ἐπινόησαν τίτλους καί διακρίσεις, πού θά χρωμάτιζαν φανταχτερά τό ρόλο τους. Καί δέν περιεβλήθηκαν τήν αὐτοκρατορική βύσσο, γιά νά δημιουργήσουν γύρω τους τούς ἱριδισμούς τῆς ἀπροσπέλαστης ὑπεροχῆς. Περπάτησαν σεμνά καί ταπεινά. Καί διακόνησαν μέ ἀποκλειστική ἀναφορά στό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. «Ἐπιστολές Χριστοῦ γινωσκόμενες καί ἀναγινωσκόμενες»(Β΄ Κορινθ. γ΄ 2).

Ἀντίθετα, προσωπικότητες ἐγωκεντρικές, μέ φρόνημα νοθευμένο καί μέ φιλοδοξίες ἀσυγκράτητες, στόχευσαν, μέσα ἀπό τό Θυσιαστήριο, τούς θρόνους τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας καί τίς τιμές, πού συνοδεύουν τούς κοσμικούς ἄρχοντες στίς σκηνοθετημένες ἐμφανίσεις τους.

Ἔτσι φτάσαμε στήν ἔξαρσι τῆς παπικῆς ὑπεροχῆς καί στή συνοδική(;) θεσμοθέτησι τοῦ παπικοῦ πρωτείου στήν πρώτη Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ, κατὰ τό 1870. Καί ἔτσι διαμορφώθηκαν καί τά συμβατικά πρωτεία τῶν πρωτοκλασάτων ἐπισκοπικῶν δικαιοδοσιῶν τῆς Ἀνατολῆς καί σηματοδοτήθηκε ἡ κούρσα γιά τήν κατάληψι τῶν θρόνων, πού γειτόνευαν μέ τούς θρόνους τῶν αὐτοκρατόρων καί τῶν ποικιλόχρωμων ἡγεμόνων.

Ὁ κ. Χριστόδουλος, ἀπό τή στιγμή τῆς προαγωγῆς του στήν ἑπαλξι τῆς ἑλληνικῆς πρωτεύουσας, προσδιώρισε ὡς στόχο του τήν ἀναβάθμισι τῆς τιμῆς καί τοῦ ρόλου του. Τήν ἐπένδυσι τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ του ἀξιώματος μέ τόν πατριαρχικό μανδύα. Μόλις

σηκώθηκε ἀπό τήν καρέκλα τοῦ «ἰσότιμου» συνοδικοῦ συνέδρου καί θρονιάστηκε στήν ἔδρα τοῦ προέδρου τῶν Συνοδικῶν σωμάτων, ἀναζήτησε τρόπους γιά νά καθυποτάξῃ τούς 80 Ἱεράρχες, παλαιότερους καί νεώτερους καί νά τούς καταστήσῃ ὑποτακτικούς του καί «ὑπαλλήλους» του. Ἀρχισε νά περιοδεύῃ στίς Μητροπολιτικές ἐπαρχίες καί νά ὑποσκελίζῃ τούς συνεπισκόπους του. Καί, κατὰ τήν περυσινή Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας, πέντε μήνες μετά τήν ἀνάδειξί του σέ Ἀρχιεπίσκοπο, ἔθεσε τό θέμα τοῦ «μνημοσύνου» του σέ ὅλη τήν ἑλληνική ἐπικράτεια. Σάν νά εἶναι Πατριάρχης καί νά εἶναι ὑποχρεωμένοι οἱ Μητροπολίτες νά τόν μνημονεύουν ὡς πρῶτο καί προϊστάμενό τους. Ἡ σάν νά εἶναι ὁ κυρίαρχος μητροπολίτης, σύμφωνα μέ τό παλιό σύστημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως καί οἱ ἄλλοι νά κατέχουν τήν ὑποβαθμισμένη ιδιότητα τοῦ χωρεπισκόπου. Καί προώθησε τή διαδικασία, ὥστε φέτος νά ψηφιστῇ ἀπό τήν Ἱεραρχία τό ἐξειδικευμένο, ἀλλά ἀντικανονικό, προνόμιό του.

Ἡ πρᾶξι του αὐτή ἰσοδυναμεῖ μέ τά θυρανοίξια τῆς Παπασύνῃς στήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Ἀποτελεῖ σύνδρομο ὑπεροψίας καί φιλαρχίας. Περιφρόνησι πρὸς τό σῶμα τῶν ἰσοτίμων ἀδελφῶν Μητροπολιτῶν. Εἶναι ἐγκαινισμός τῆς ἀπολυταρχίας. Ἐξαρσι τοῦ ἑνός, τοῦ «πρώτου». Τοῦ προέδρου τῶν συνοδικῶν Σωμάτων. Καί καταποντισμός τῶν πολλῶν. Τῶν ὁμοιοβάθμων καί συνυπεύθυνων. Καί, ταυτόχρονα, εἶναι βῆμα, πρὸς τήν καθυπόταξι τοῦ Συνοδικοῦ θεσμοῦ στίς αὐθαίρετες ἐπιλογές καί στήν ἀσύδοτη κρίσι τοῦ «πρώτου».

Ἡ σαθρή ἐπιχειρηματολογία

Ἡ ἀπαίτησι τοῦ κ. Χριστόδουλου γιὰ προνόμια καί ὑπερεξουσίες συνοδεύτηκε ἀπὸ δημοσιογραφικὴ ἐπιχειρηματολογία, πού μόνον σοβαρὴ δέν μπορεῖ νὰ χαρακτηριستῇ. Μετὰ τὸ σάλο, πού προκλήθηκε καί μετὰ ἀπὸ τὴ δημοσίευσι τῆς πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς, μέ τὸ ἔντονον περιεχόμενο, ἡ καμαρίλα του προσέφυγε σέ σοφίσματα, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ κύμα τῶν ἀντιδράσεων. Ὁ κόλακας δημοσιογράφος, πού-μέ ζημία τοῦ δικοῦ του κύρους-προσφέρει τὰ δημοσιογραφικά του δεκανίκια, γιὰ νὰ ὑποστηλῶσιν τὸ τραυματισμένο γόητρο τοῦ εὐεργέτη του, πέρασε στὰ Μέσα τῆς Μαζικῆς Ἑνημερώσεως παιδαριώδεις δικαιολογίες, ἀνίκανες νὰ πείσουν τὸν ἀναγνώστη, πού σκέφτεται νηφάλια καί κρίνει μέ ἀμερόληπτη διεισδυτικότητά. Ἐγγραψε:

«Πέραν ἀπὸ τὸ ὅτι ἀμφισβητεῖ (ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος) τὴν ὕπαρξιν τῶν ἄλλων πρεσβυγενῶν αἰωνοβίων Πατριαρχείων καί τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου θέτει ἐμμέσως ζήτημα γιὰ τὴν παρουσία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν στὶς συνάξεις τῶν Προκαθημένων, πού ὅλοι στὶς Ἐκκλησίες τους, πλὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἶναι Πρῶτοι, μηδὲ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Πράγας μέ τοὺς 200.000 πιστοὺς... Ἐπίσης μπορεῖ νὰ ἀνακινηθεῖ θέμα νὰ ἀπαλειφθεῖ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὰ δίπτυχα τῶν Προκαθημένων ἢ νὰ μπεῖ στὴν τελευταία θέση στὴ σειρά τῶν πρεσβείων ὡς ἔχων τὰ ὀλιγότερα προνόμια ἀπὸ ὅλους...

Ἀλλὰ ἂν ὁ Πατριάρχης φοβεῖται καί δέν θέλει παροῦσα τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος στὶς Πανορθόδοξες Συνάξεις ἀπὸ ποῦ θὰ ζητήσῃ βοήθεια καί ποῦ θὰ προστρέξει;».

Φτηνὰ ἐπιχειρήματα. Δέν ἐπικαλύπτουν τίς φιλόδοξες προθέσεις τοῦ προκαθημένου. Καί δέ δικαιώνουν τὸ σάλο, πού ξεσήκωσε μέ τίς ἄκριτες ἀπαιτήσεις του.

Τὸ αὐτοκέφαλο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος λειτουργεῖ ἐπὶ ἐνάμισι αἰῶνα. Ἐκατὸν πενήντα ὁλοκληρὰ χρόνια. Στὸ διάστημα αὐτὸ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος μνημονεύεται μόνον μέσα στὰ ὅρια τῆς ἐπαρχίας του. Καί κανένας, μέσα στὴ μακρὰ σειρά τῶν Ἀρχιεπισκόπων, δὲ διανοήθηκε νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν κυριαρχία του καί νὰ ἀπαιτήσῃ νὰ μνημονεύεται στὶς ἄλλες μητροπολιτικὲς περιφέρειες. Ἀλλὰ καί κανένας δέν ἀμφισβητήθηκε ὡς «πρῶτος ἐν ἰσοῖς», ὡς πρόεδρος τῶν συνοδικῶν ὀργάνων καί ὡς μέλος τῆς συνάξεως τῶν Προκαθημένων τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Ἐχει νὰ ἐπιδείξῃ, ὁ «ἀφελής»-κατὰ τὸν πνευματικὸ του πατέρα, Μητροπολίτη Πειραιῶς Καλλίνικο-καί ὁ παρακαθήμενος δημοσιογράφος κάποιο περιστατικό, πού νὰ δείχνῃ περιφρόνησι πρὸς τὸ πρόσωπο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, κατὰ τὸ μακρότατο αὐτὸ διάστημα; Ὑπῆρξε περίπτωσι, πού νὰ διαγράφηκε τὸ ὄνομά του ἀπὸ τὰ δίπτυχα τῆς Ὁρθόδοξης οἰκογένειας; Μπορεῖ νὰ ἐμφανίσῃ ἔστω καί μιά μόνη σύναξι προκαθημένων, στὴν ὁποία δέν κλήθηκε καί δέν ἔλαβε μέρος

καί ὁ Ἀθηνῶν, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί ὡς προκαθήμενος;

Καί ἀφοῦ δέν ὑπάρχει οὔτε μία τέτοια ἐκτροπή, ποιά ὑπῆρξε ἡ ἀφορμή, πού ἔκανε τόν κ. Χριστόδουλο νά ζη-

τήση ὑπέρ-προνόμια καί ὑπέρ-ἐξουσίες;

Τά σαθρά ἐπιχειρήματα πέφτουν αὐτόματα. Καί ἡ θεολογική γυμνότητα ἀποκαλύπτεται ἀποκρουστική καί ἀπογοητευτική.

Ὁ ἐκβιασμός τῶν Ἱερῶν Κανόνων

Ἡ ἐκστρατεία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου γιά πρόνομια καί γιά ἐπέκτασι τοῦ μνημοσύνου τοῦ ὀνόματος του σ' ὁλόκληρη τήν ἑλληνική ἐπικράτεια, δέν ἔχει ἔρεισμα στούς Ἱερούς Κανόνες.

Εἶναι χαρακτηριστικό, ὅτι στή διαμάχη καί στήν ἀντιλογία μεταξύ Ἀθηνῶν καί Φαναρίου (γράφε καλίτερα κοκορομαχία) ἔγινε ἐκ μέρους καί τῶν δυό προκαθημένων προσφυγή στόν ΛΔ' Κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Ὁ Κανόνας αὐτός ὁρίζει: *«Τούς ἐπισκόπους ἐκάστου ἔθνους, εἰδέναι χρή τόν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καί ἡγεῖσθαι αὐτόν ὡς κεφαλὴν, καί μηδέν τι πράττειν περιττόν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης...»*.

Παραθέτω καί τήν ἐρμηνεία τοῦ ἁγίου Νικοδήμου στόν Ἱ. αὐτόν Κανόνα, γιατί βοηθαίει ἰδιαίτερα στόν προσδιορισμό τοῦ νοήματός του: *«Ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τῆς κάθε ἐπαρχίας πρέπει νά γνωρίζουν ἐκεῖνον, ὁποῦ εἶναι πρῶτος ἀνάμεσα εἰς αὐτούς, ἥτοι τόν Μητροπολίτην καί νά νομίζωσιν αὐτόν ὡς κεφαλὴν ἰδικήν των, καί χωρίς τήν αὐτοῦ γνώμην νά μή κάμνουσι κανένα πρᾶγμα περιττόν...»*.

Εἶναι τραγικό, ὅτι οἱ δυό προκαθήμενοι ἐρμήνευσαν λαθεμένα τόν Ἱερό

αὐτό Κανόνα. Καί οἱ δυό ξεκίνησαν ἀπό τήν ἔννοια, πού ἔχει σήμερα ἡ λέξι «ἔθνος». Καί μονοπώλησαν, ὁ καθένας γιά τόν ἑαυτό του, τό δικαίωμα νά εἶναι ὁ πρῶτος τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Στά σύγχρονα λεξικά διαβάζουμε τή σημασία, πού ἔχει στήν τρέχουσα γλώσσα μας ὁ ὅρος «ἔθνος». Εἶναι σύνολο ἀνθρώπων, πού τούς συνδέει κοινή ἱστορία, κοινός πολιτισμός καί ἔχουν συνήθως τήν ἴδια γλώσσα καί τήν ἴδια θρησκεία. Ἔτσι, ὅλοι ἐμεῖς, πού εἴμαστε Ἕλληνες καί Ὀρθόδοξοι καί ἔχουμε μιὰ μακρά κοινή ἱστορία, ἀποτελοῦμε ἓνα ἔθνος. Καί ὁ κ. Χριστόδουλος θέλει νά εἶναι ἡ πνευματική κεφαλὴ αὐτοῦ τοῦ ἔθνους. Ὁ πρῶτος ποιμενάρχης καί ὁ ἔσχατος κριτής τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων. Ἀλλά καί ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος διεκδικεῖ γιά τόν ἑαυτό του τό πρόνομιο νά εἶναι ὁ πρῶτος, μιὰ καί εἶναι ὁ Πατριάρχης τοῦ ἔθνους. Τῶν Ἑλλήνων, πού κατοικοῦν στίς Νέες Χῶρες τῆς ἑλληνικῆς Ἐπικράτειας καί θρίσκονται διεσπαρμένοι καί στίς πέντε ἡπείρους.

Ξεκινοῦν ἀπό λάθος ἐρμηνεία καί διατυπώνουν λαθεμένες ἀπαιτήσεις.

Ὁ ὅρος «ἔθνος» κατὰ τά λεξικά τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσας, σημαίνει «ὁμάδα, πλῆθος ἀνθρώπων μαζεμέ-

νων». Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν κοινὴ καταγωγή ἢ τὸν κοινὸ πολιτισμὸ καὶ τὴν κοινὴ ἱστορία.

Κατὰ τὴν ἐποχὴ, πού διατυπώθηκε αὐτός ὁ Ἱερός Κανόνας, ὁ ὅρος «ἔθνος» εἶχε αὐτὴ τὴ σημασία. Καὶ ἀναφερόταν, ὅπως ἐρμηνεύει σωστά ὁ ἅγιος Νικόδημος, στὴν κοινότητα, πού συγκροτοῦσε τὴ Μητροπολιτικὴ περιφέρεια. Σ' αὐτὴ τὴ Μητροπολιτικὴ περιφέρεια ὑπῆρχαν οἱ χωρεπίσκοποι, οἱ ὁποῖοι ἦταν ἐξαρτημένοι ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη. Καὶ αὐτοὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναγνωρίζουν τὸ Μητροπολίτη ὡς προϊστάμενον τους καὶ κεφαλὴ τους.

Ὅπως γράφτηκε καὶ πολὺ πρόσφατα, ἡ ὑποχρέωσι τῶν ἐπισκόπων νὰ ἀναγνωρίζουν ὡς κεφαλὴ τους τὸ Μητροπολίτη, δὲ σήμαινε, πῶς ἔπρεπε καὶ νὰ τὸν μνημονεύουν στὶς τελετουργίες. Γιατί ἐκείνη τὴν ἐποχὴ δὲν εἶχε διαμορφωθῇ τὸ καθεστῶς τῆς μνημονεύσεως τοῦ «πρώτου». Σήμαινε μόνο, ὅτι ἔπρεπε νὰ θρίσκονται σὲ κοινωνία μαζί του καὶ νὰ συζητοῦν, σὲ κοινὴ διάσκεψι, κάθε πρόβλημα καὶ κάθε πρωτοβουλία, πού ἦταν ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς τρέχουσας διακονίας τους.

Τὴ σημασία αὐτὴ τοῦ Κανόνα τὴν ὑπογραμμίζουν καὶ οἱ Κανονολόγοι τοῦ δωδέκατου αἰῶνα, πού εἶναι ἀναγνω-

ρισμένοι ὡς αὐθεντικοὶ ἐρμηνευτές τῶν Συνοδικῶν καὶ τῶν Πατερικῶν Ἱερῶν Κανόνων.

Ὁ Ζωναρᾶς ἐρμηνεύει: «Διὰ τοῦτο ὁ παρὼν κανὼν τοὺς ἐκάστης ἐπαρχίας πρώτους ἐπισκόπους, τοὺς τῶν μητροπόλεων δηλονότι ἀρχιερεῖς, κεφαλὴν ἡγεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας κελεύει...».

Ὁ Βαλαμών προσδιορίζει καὶ τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ περνοῦν ἀπὸ τὴν κοινὴ ἐπεξεργασία καὶ νὰ καταλήγουν στὸ σύμφωνο προγραμματισμό: «Ὡρίσθη κατὰ κοινήν γνώμην, τὰ ἐπέκεινα τῆς διοικήσεως τῶν ἀνηκόντων ἐκάστη παροικία, εἰς ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν ἀποβλέποντα, καὶ περιττὰ λογιζόμενα, μὴ γίνεσθαι χωρὶς γνώμης τῶν πρώτων».

Καὶ Ὁ Ἀριστινός: «Δίχα τοῦ πρώτου αὐτῶν ποιοῦσιν οὐδὲν οἱ ἐπίσκοποι, εἰμὴ τὰ τῆς παροικίας αὐτοῦ ἕκαστος· καὶ ὁ πρῶτος ἄτερ ἐκείνων οὐδὲν, διὰ τὴν ὀφειλομένην ὁμόνοιαν».

Μὲ δεδομένη τὴν ὁμοφωνία τῶν ἐρμηνευτῶν τοῦ Ἱεροῦ αὐτοῦ Κανόνα, ἡ πρωτοβουλία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου νὰ ἀναδειχθῇ «πρῶτος» στὰ γεωγραφικὰ ὅρια τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελεῖ κατὰχρησι ἐξουσίας καὶ ἐκβιασμό στὸ σῶμα τῆς Συνόδου.

Παπα-Γιάννη

Ἀπολογήθηκε γιὰ πολλὰ ὁ κ. Χριστόδουλος στὴ Συνέλευσι τῆς Ἱεραρχίας. Ὅμως, γιὰ τὴν πλαστογραφία, δὲν εἶπε λέξι. Γιατί ἄραγε; Κομποδέθηκε ἢ γλώσσα του;

Φιλικά

Παπα-Γιώργης

‘Ο Συνοδικός Τόμος του 1850

Τό Αὐτοκέφαλο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔχει τὴν ἱστορία του καὶ τὴν προβληματική του. Μιά ἱστορία, πού στό πρῶτο της κεφάλαιο καταχωρεῖται ἡ σύγκρουσι μεταξύ τῶν ἐπισκόπων τοῦ ἐλεύθερου βασιλείου τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καί στό δεύτερο κεφάλαιο περιέχεται ἡ διεργασία τῆς συμφιλιώσεως καὶ ἡ κατάληξι, πού εἶναι ἡ ἔκδοσι τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τοῦ 1850.

Τό Αὐτοκέφαλο ἀνακηρύχτηκε κατὰ τό 1833. Χωρίς τή συγκατάθεσι τοῦ Πατριαρχείου. Καί χωρίς τόν προσδιορισμό συγκεκριμένων ἀρχῶν καὶ δεσμεύσεων ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Ἐκκλησία τῆς ἄλλοτε βασιλεύουσας. Ἡ Κωνσταντινούπολι θεώρησε τὴν πρᾶξι αὐτὴ ὡς πρόκλησι καὶ διέκοψε τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐπικοινωνία μέ τὴν Ἀθήνα. Γιά δεκαεπτὰ ὁλόκληρα χρόνια ἡ Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος χαρακτηριζόταν σχισματική. Ἰσαμε πού ἡ Σύνοδος τοῦ Φαναρίου ἔκανε στροφὴ καὶ ἀναγνώρισε τὴν αὐτοτέλεια καὶ τὴν αὐτοδιοίκησι τῆς Ἐκκλησίας, πού εἶχε ὡς ζωτικὸ της χώρο τὴν Πελοπόννησο, τὴ Στερεὰ Ἑλλάδα καὶ τὴ Θεσσαλία. Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς προσεγγίσεως ἦταν ἡ ἔκδοσι τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τοῦ 1850. Μέ τόν Τόμο αὐτό ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπικύρωνε τυπικά καὶ εὐλογοῦσε, τὸ διοικητικὸ καθεστῶς, πού εἶχε διαμορφωθῇ καὶ εἶχε ἰσχύσει καὶ ἀνεγνώριζε πῶς ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος θά διοικῆται ἀπὸ Σύνοδο ἐπισκόπων, στήν

ὁποία θά προεδρεύῃ ὁ Μητροπολίτης τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

Μιά δευτέρη Πρᾶξι ἐκδόθηκε κατὰ τό 1928, ὕστερα ἀπὸ μιὰ δευτέρη, μονόπλευρη ρύθμισι τοῦ καθεστώτος τῶν Νέων Χωρῶν, πού ἐλευθερώθηκαν κατὰ τό 1912. Ἡ Πρᾶξι αὐτὴ ἐπεκύρωνε τὴ μεταβίβασι τῆς διοικητικῆς ἀρμοδιότητος ὅλων αὐτῶν τῶν περιοχῶν στήν Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆ Ἑλλάδος.

Τὰ δύο κείμενα, καθαρὰ ἐκκλησιαστικά, χάρασαν τὸ θεμελιακὸ πλάνο τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοτέλειας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Οἱ λεπτομέρειες, πού διάνθιζαν τὰ πατριαρχικά γράμματα καὶ πού ἀναφέρονταν σὲ δευτερεύοντα θέματα, δέν τάραξαν ποτέ τὴν εἰρηνικὴ ἐπικοινωνία τῶν δυὸ ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν. Ἄν κανεὶς ἀναδιψήσῃ τίς σελίδες τῆς ἱστορίας, πού κλείνουν μέσα τους γεγονότα καὶ περιστατικά ὁλόκληρης ἑκατονταετίας, θά διαπιστώσῃ, ὅτι πολλές φορές παραβιάστηκαν οἱ διατάξεις τους καὶ ἀπὸ τὴ διοίκησι τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ Φαναρίου. Οἱ παρεκκλίσεις, ὅμως, αὐτές, οὐδέποτε θεωρήθηκαν οὐσιαστικές καὶ οὐδέποτε σήκωσαν θύελλα ἀντιδράσεων.

Εἰδικὰ γιὰ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τό 1850 ἴσαμε τό 1975, δηλαδὴ στό διάστημα τῶν ἐκατὸν εἰκοσιπέντε ἐτῶν, ὑπερίσχυε ὁ Καταστατικὸς της Χάρτης, πού ὡς Νόμος τῆς Πολιτείας δημιουργοῦσε θεσμικὸ πλαίσιο, δεσμευτικὸ γιὰ τοὺς ἐπισκόπους τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπρόσφορο σὲ ἐπεμβάσεις ἀπὸ τοὺς παράγοντες τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἔτσι, κατὰ τό μακρὸ αὐτὸ διάστη-

μα, περιελήφθησαν στους, κατά καιρούς, Καταστατικούς Χάρτες της Έκκλησίας της Ελλάδος διάφορες διατάξεις, πού έρχονταν σέ άνοιχτή αντίθεση μέ τίς προδιαγραφές του Πατριαρχικού Τόμου του 1850 καί της Πατριαρχικής Πράξεως του 1928. Καί τό Πατριαρχείο δέν άντέδρασε. Μήτε άπήτησε τήν τροποποίηση τών Νόμων καί τήν εύθυγράμμισί τους μέ τά πατριαρχικά κείμενα.

Όμως, κατά τό 1975 έγινε μιά κίνηση, πού άνέτρεψε τήν ίσορροπία καί άνοιξε τούς άσκούς τών αντιπαραθέσεων στίς επάλξεις τών δύο Έκκλησιών. Τότε, πού ή Βουλή τών Έλλήνων συζητούσε τό σχέδιο του Νέου Συντάγματος, κίνητρα σκοπιμότητας, πού τά γνωρίζει πολύ καλά ό κ. Χριστόδουλος καί τά υπηρέτησε μέ πνεύμα ύπακοής καί ύποταγής, έσπρωξαν τήν εκκλησιαστική διοίκηση τών Αθηνών νά ζητήση επίμονα τήν κάλυψη τών πατριαρχικών κειμένων μέ συγκεκριμένη Συνταγματική διάταξη. Έπί εκατόν είκοσιπέντε χρόνια τά ελληνικά Συντάγματα δέν άναφέρονταν μήτε στόν Τόμο του Πατριαρχείου μήτε στή Συνοδική Πράξι. Μετά από ένα αιώνα καί ένα τέταρτο του αιώνα, ή ελληνική εκκλησιαστική διοίκηση πέτυχε τό «άτυχές» αυτό «κατόρθωμα» νά καλύψη Συνταγματικά τίς διατάξεις του Φαναρίου. Αυτό σημαίνει, πώς ή Έκκλησία της Ελλάδος, από τό 1975 καί πέρα, είναι ύποχρεωμένη νά τηρή μέ κάθε ακρίβεια τόν Τόμο του 1850 καί τήν Πράξι του 1928. Καί αυτό σημαίνει, ακόμα, πώς ό Αρχιεπίσκοπος Αθηνών πρέπει νά πάψη νά προσφωνήται Αρχιεπίσκοπος καί νά επιστρέψη στήν αρχική του ιδιότητα του άπλου προέδρου της Συνόδου καί στόν αρχικό του τίτλο,

πού είναι ό τίτλος του Μητροπολίτη Αθηνών.

Όταν ό κ. Χριστόδουλος, ως Μητροπολίτης Δημητριάδος, έτρεχε γιά νά προωθήση τή Συνταγματική αυτή διάταξη, δέν ύποπτευόταν ότι θά τή βρῇ μπροστά του. Καί δέ φανταζόταν, ότι ή διάταξη αυτή θά έδινε, ύστερα από 24 χρόνια, έναυσμα στό φίλο του Πατριάρχη Βαρθολομαίο νά απαιτήσει τήν πιστή τήρηση του Τόμου καί νά τόν αναγκάση νά κατεβῇ τά σκαλοπάτια της τιμής καί της έξουσίας καί νά αποδεχτῇ τόν τίτλο του Μητροπολίτη Αθηνών.

Η επικύρωση αυτή τών πατριαρχικών κειμένων από τό ελληνικό Σύνταγμα δέν αφήνει περιθώρια καί γιά άναθεώρησί τους. Τό αίτημα, πού διατυπώθηκε στή Συνέλευσι της Ιεραρχίας του Οκτωβρίου, νά άναθεωρηθῇ ό Τόμος καί ή Πράξι, προσκρούει στό Σύνταγμα. Πρέπει πρώτα νά άναθεωρηθῇ τό Σύνταγμα της Ελλάδος, νά περιληφθῇ διάταξη, πού θά παραχωρή τό δικαίωμα τροποποιήσεως του Τόμου καί μετά νά μελετηθοῦν καί νά προσδιοριστοῦν οί άλλες. Αλλά άν ή διοίκηση της Έκκλησίας εισηγηθῇ τήν τροποποίηση του Συντάγματος, γιά νά πετύχη τήν καθιέρωση του μνημοσύνου του κ. Χριστοδούλου σ' όλες τίς μητροπολιτικές επαρχίες, διακινδυνεύει τό status quo, πού ισχύει αυτή τή στιγμή. Τίποτε δέν έμποδίζει τά πολιτικά κόμματα, νά εκμεταλλευτοῦν τήν περίστασι καί νά εισηγηθοῦν τό χωρισμό Έκκλησίας καί Πολιτείας. Σ' αυτές τίς συμπληγάδες περιέπεσε, μέ τήν άσυγκράτητη όρμή τών φιλοδοξιών του, ό κ. Χριστόδουλος.

Τά Πατριαρχικά Γράμματα

Δημοσιεύουμε τά δυό από τά τρία Πατριαρχικά Γράμματα, πού στιγματίζουν μέ οξύτητα τίς φιλόδοξες απαιτήσεις τοῦ κ. Χριστόδουλου καί δίνουν τίς διαστάσεις ἀνοιχτοῦ μετώπου στίς ἀντιπαραθέσεις μεταξύ τῶν δύο προκαθημένων. Σημειώνουμε, ὅτι τίς ἐπιστολές αὐτές τίς ἀπέκρυψε ὁ κ. Χριστόδουλος ἀπό τό Σῶμα τῆς Ἱεραρχίας. Καί στή συνέλευσι τοῦ Ὀκτωβρίου ἰσχυρίστηκε ἐνώπιον τοῦ σώματος, ὅτι οἱ σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν εἶναι ἄριστες. Ὅταν, ὅμως, ἐμφανίστηκαν στόν καθημερινό Τύπο οἱ πατριαρχικές ἐπιστολές, προσπάθησε νά δικαιολογηθῇ. Καί τότε ἐμφανίστηκε ἐκνευρισμένος καί κάκισε τήν τακτική τοῦ Φαναρίου καί τήν πρωτοβουλία νά δοθοῦν στή δημοσιότητα οἱ ἐπιστολές.

✱

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητέ καί περιπόθητε ἀδελφέ καί συλλειτουργγέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Χριστόδουλε, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τήν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Περιῆλθεν εἰς χεῖρας ἡμῶν ἡ ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 2528/798/12.6.1998 «Ἐγκύκλιος 2651» «Πρός τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας, τοὺς Θεοφιλεστάτους Βοηθούς καί Τитуλαρίους Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καί τό ὑπ' ἀριθμ. 4478/1478/19.10.1998 «Ἐγκύκλιον Σημείωμα» τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Πρός τήν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν καί τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις» αὐτῆς, ἐν οἷς διευκρινεῖται «διὰ μίαν εἰσέτι φοράν, ὅτι... ὁ ἀκριβὴς τρόπος μνημονεύσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου... ἔχει οὕτως: «Ἐν πρώτοις μνησθῆτι, Κύριε, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἡμῶν (δεῖνος)», κατὰ διάταξιν τοῦ Ν. 590/1977».

Ὡς εἰκός, ἡλγήσαμεν βαθύτατα, διαπιστοῦντες ὅτι διὰ μίαν εἰσέτι φοράν ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προβαίνει εἰς λήψιν ἀποφάσεως σχεσὶν ἐχούσης ἄμεσον καί οὐσιώδη πρὸς τό

ἡμέτερον ταπεινὸν πρόσωπον καί τήν Μητέρα Ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἄνευ τῆς ὀφειλομένης πρὸς αὐτήν ἐπικοινωνίας καί ἐκζητήσεως τῆς γνώμης αὐτῆς. Καί εὐλόγως διηπορήσαμεν, ἐπὶ τίνι τάχα λογισμῷ ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἤχθη εἰς τήν τοιαύτην ἀπόφασιν εἰκοσαετίαν ἤδη ὄλην μετὰ τήν ψήφισιν τοῦ ἑαυτῆς Καταστατικοῦ Χάρτου!

Διηπορήσαμεν δέ διερωτώμενοι, τί ἐκ τῆς παραδεδομένης μνημονεύσεως «τοῦ Ἀρχιεπισκόπου (καί Πατριάρχου) ἡμῶν» ἀπαρέσκει τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ καί διὰ ποῖον λόγον καί ἐξακολουθοῦμεν διαποροῦντες, ἐπειδὴ, ἅμα τῷ ἀκούσματι τοῦ προτεινομένου ὡς ἄνω τρόπου μνημονεύσεως, δημιουργεῖται ἀκόμη καί εἰς τόν παντελῶς ἄγευστον λειτουργικῆς τινος παιδείας καί συνηθείας, πολλῶν δέ μᾶλλον εἰς τόν εἰδότα τὰς λεπτὰς ἐπιταγὰς τῆς τε παραδόσεως καί τῆς ἐκκλησιολογίας, ἡ αἰσθησις, ὅτι ἡ τοιαύτη ὑποδεικνυμένη μνημόνευσις διὰ πολλοὺς καί διαφόρους λόγους, τοὺς ὁποίους δὲν ὀκνοῦμεν νά παραθέσωμεν φρονήματι ἀδελφικῶ, τό συμφέρον τῇ Ἐκκλησίᾳ προμνύμενοι καί τὰ τῆς εἰρήνης διώκοντες, δὲν συνάδει πρὸς τήν παραδεδομένην ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καί κατὰ συνέπειαν δὲν εἶναι δυνατόν νά ἐπευλογηθῇ.

Καί πρῶτον μὲν θέτομεν ὑπ' ὄψιν τῆς φίλης ἡμῖν Ὑμετέρας Μακαριότητος, ὅτι ἡ τοιαύτη διατύπωσις «τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἡμῶν», πάσχει καί λογικῶς καί νοηματικῶς καί γραμματικῶς, καθ' ὅσον αἱ δύο λέξεις-ὄροι ἐκκλησιολογικοὶ («Οἰκουμενικοῦ» καί «ἡμῶν») δὲν δύνανται νά συνυπάρχουν ἐν τῇ αὐτῇ, ὡς ἡ ὡς ἄνω συναφεία.

Γραμματικῶς, λογικῶς καί νοηματικῶς εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νά ἐπιλέξωμεν τήν μίαν: ἢ «ἡμῶν», ἢ «Οἰκουμενικοῦ», καθ' ὅσον διὰ μὲν τοῦ «ἡμῶν» γίνεται ἐκκλησιολογικῶς ἡ ἀπαραίτητος ἀναφορά εἰς τόν Προκαθήμενον τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας (μία δὲ τῶν τοπικῶν τυγχάνει, εἰ καί Μεγάλη ἀποκαλεῖται καί πρωτόθρονος, καί ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία, ἴσην ἔχουσα ψῆφον καί ἴσα δικαιώματα κατὰ τὰς κοινὰς καί πανορθοδόξους διαβουλευσεις) ἐνῶ διὰ τοῦ ὅρου «Οἰκουμενικοῦ» ἐκφράζεται ἄλλη τις διάστασις, ἥς μετέχει ὁ Προκαθήμενος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης

Ἐκκλησίας, ὡς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας. Κατά ταῦτα φρονοῦμεν, ὅτι ἡ προτεινομένη μνημόνευσις θά εἶχε θέσιν καὶ δὴ ἄνευ, τότε, τοῦ προσδιορισμοῦ «ἡμῶν» μόνον εἰς περίπτωσιν καθιερώσεως τῆς μνημονεύσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καθ' ἁπάσας τὰς Ὁρθόδοξους Τοπικὰς Ἐκκλησίας· ὅπερ ὁμῶς ξένον ἐστὶν καὶ ἀνένδεκτον εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησιολογίαν καὶ Παράδοσιν.

Τό κυριώτερον ὅμως θεολογικὸν καὶ λειτουργικὸν ἐπιχείρημα εἶναι ὅτι ὁ καθιερωμένος τύπος μνημονεύσεως Ἀρχιερέως τινός εἶναι οὐχὶ ὁ διὰ τῶν διοικητικῶν αὐτοῦ τίτλων Πατριάρχης, Μητροπολίτης, κλπ. ὅτινες ποικίλλουν κατὰ τὰ ἐκάστοτε ἱστορικὰ δεδομένα, ἀλλὰ μόνον ὁ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ βαθμοῦ τῆς ἱερωσύνης (Ἐπίσκοπος ἢ Ἀρχιεπίσκοπος). Σημειωτέον, τοῦτο δέ δέον ὅπως ὑπογραμμισθῇ ὅλως ἰδιαιτέρως, ὅτι καὶ ὁσάκις προίσταται τῆς Θείας Λειτουργίας Μητροπολίτης, εἴτε ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐπαρχίᾳ εἴτε ἐν ἐτέρᾳ ἐπαρχίᾳ, οὐδαμῶς οὐδέποτε μνημονεύεται οὗτος διὰ τοῦ διοικητικοῦ τοῦτου τίτλου αὐτοῦ, ἀλλὰ ὡς «ἀρχιεπίσκοπος». «Ἐν πρώτοις μνήσῃ, Κύριε, τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (δεῖνος)».

Ἄλλωστε, ἡ Ἀγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῆς παραδόσεως καὶ τῆς ἀπλότητος. Ἡ παράδοσις αὐτῆς καὶ διδάσκει καὶ ἀπαιτεῖ ἀπλότητα. Εἶναι δέ γνωστόν, ὅτι ἀκόμη καὶ οἱ Προκαθήμενοι τῶν πρωτοθρόνων Ἐκκλησιῶν καὶ προσεφωνοῦντο καὶ κατεχωρίζοντο ἐν ταῖς πλέον ἐπισήμοις τῆς Ἐκκλησίας δέλτοις, ἥτοι εἰς τὰ Πρακτικὰ τῶν Συνοδικῶν συνάξεων, εἴτε ἀπλῶς ὡς «ὁ Ἐπίσκοπος» (Ρώμης ἢ Κωνσταντινουπόλεως), ἢ τὸ πολὺ ὡς «ὁ Ἀρχιεπίσκοπος» καὶ τοῦτο διήκει καθ' ὅλην τὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας (μέχρι καὶ τῆς ἐπὶ Ἀγίου Ἰγνατίου ἐν ἔτει 867 μ. Χ. συγκροτήσεως Συνόδου)· καθ' ὅσον εἰς τοὺς καταλόγους τῶν εἰς τὰς Συνόδους συμμετεχόντων Ἀρχιερέων ὁ τῆς μεγαλωνύμου καὶ βασιλευούσης Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης ὀνομάζεται ἀπλῶς «Ἀρχιεπίσκοπος». Εἶναι δέ γνωστὴ ἡ αὐστηρὰ προσήλωσις, μεθ' ἧς ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ἐκκόπτουσα πάντα ματαιόδοξον λογισμόν ἐνέμενε καὶ ἐμμένει, ὅπως εἰς τὰ στενά τῆς «Ἀρχιεπισκοπῆς» ὅρια ὁ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύων μνημονεύεται ὑπὸ τῶν λειτουργούντων Ἀρχιερέων τε καὶ ἱερέων ἀπλῶς καὶ μόνον ὁ «Ἀρχιεπίσκοπος». Τὰ προνόμια τοῦ τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως Ἀρχιερέως ὑφίστανται ὁλόκληρα ἀπὸ τῆς Β' καὶ τῆς Δ' Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὅτε οὗτος ὠνομάζετο, ὡς

καὶ ἅπαντες οἱ ἀνά τὴν οἰκουμένην Ἱεράρχαι, ἀπλῶς Ἐπίσκοπος ἢ τὸ πολὺ Ἀρχιεπίσκοπος. Ὁ τίτλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, χρησιμοποιοῦμενος ἀπὸ τοῦ Στ' αἰῶνος, οὐδόλως δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ δὴ καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ στιγμῇ τῆς Εὐχαριστιακῆς Ἀναφορᾶς. Καὶ κατὰ ταῦτα φρονοῦμεν, ὅτι, τό γε νῦν ἔχον καλὸν ἐστὶν ἐκτρέπεσθαι τὰς τοιαύτας ἀφορμὰς καὶ μὴ προκαλεῖν διὰ τοιούτων πρωτοβουλιῶν οὐδὲν ἐνεχουσῶν ἐν ἑαυταῖς στοιχεῖον ἐλπίδος τινός ἀγαθῆς.

Ὁ τύπος τῆς παραδεδομένης παρ' Ὁρθόδοξοις μνημονεύσεως εἶναι, ὡς ἑρρήθη, ἀπλοῦς. Καὶ εἰς αὐτόν ἔχομεν χρέος νὰ ἐμμένωμεν, ὡς ἐνέμειναν καὶ ἐμμένουσιν ἅπανοι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, ἐτι δέ καὶ ἅπανοι αἱ κατὰ Ἀνατολὰς ἀπ' αὐτῶν ἀποσχισθεῖσαι κατὰ καιροῦς ἐκκλησιαστικαὶ ὁμάδες καὶ παρατάξεις, ἢ καὶ ἐθνικαὶ ὁλότητες (Κόπται, Αἰθίοπες, Σύροι, Ἀρμενιοί). Παρέκκλινουσιν (παράδειγμα οὐχὶ πρὸς μίμησιν) ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ τοῦτου κανόνος συνιστᾷ ἢ ἐπ' ἐσχάτων πρᾶξις τῆς ἐν Ρωσίᾳ Ἐκκλησίας εἰσαγαγούσης πομπώδη τινὰ μνημόνευσιν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἑαυτῆς Προκαθημένου Μακαριωτάτου Πατριάρχου, δικαίως ἡμᾶς ξενίζουσα.

Ἡμεῖς, ὡς τε πρόσωπα καὶ ὡς Ἐκκλησία, θελομεν νὰ εἴμεθα πιστοὶ τηρητὰ καὶ φρουροὶ τῆς παραληφθείσης παραδόσεως, μηδὲλως ἐπιτρέποντες εἰς ἑαυτοὺς νὰ ἐπινοώμεν ἀλλαγὰς καὶ ἀλλοιώσεις εἰς τὸ ὅ,τιοῦν, ἐπειδὴ παρελάβομεν ὅτι οὕτω πως τηρεῖται τὸ ὀρθόδοξον ἥθος καὶ φρόνημα ἀδιαλώβητον, ἀπολύτως καὶ κατηγορηματικῶς ἀντιτιθέμενοι εἰς πᾶσαν μεταβολὴν τοῦ τρόπου μνημονεύσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, πολλῶ μᾶλλον ὅταν ὁ εἰσαγόμενος νέος τρόπος κνήθῃ ἀκοῆς καὶ τέρπη ματαιοδοξίας.

Καὶ βεβαίως ἡ ὑφ' Ὑμᾶς Ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ διὰ τοῦ ἐν μακαριστοῖς προκατόχου Ὑμῶν Ἀρχιεπισκόπου Σεραφεῖμ ἀπέστειλεν ἐγκαίρως τὸ σχέδιον Καταστατικοῦ Χάρτου ἐνταῦθα. Ἀπὸ ἡμετέρας πλευρᾶς τὸ θέμα τῆς μνημονεύσεως ἡμῶν διήλθεν ἀπαράτηρτον, διότι δέν ἦτο ποτε δυνατόν νὰ φαντασθῇ τις, ὅτι μία Ἐπιτροπὴ καταρτίσεως νομικοῦ κειμένου θά προέβαινε εἰς τελετουργικὰς ἀλλαγὰς, καὶ δὴ ἐπὶ ἐνός τόσοις σοβαροῦ θέματος τοιαύτας προεκτάσεις ἔχοντος, οἷας νέος τύπος μνημονεύσεως τοῦ Πατριάρχου, καὶ μάλιστα ὑπὸ Ἱεραρχῶν κανονικῶς ὑπ' αὐτόν ὑπαγομένων. Προφανῶς, λοιπόν, ἡ εἰς τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Νόμου 590/1977 διατύπωσις δέν σκοπεῖ νὰ ὀρίσῃ

τόν ακριβή τύπον της έκφωνήσεως του μνημοσύνου του Πατριάρχου υπό του ιερουργούντος Ἀρχιερέως, ἀλλὰ προσέθεσε τόν ὅρον «Οἰκουμενικοῦ» μόνον πρὸς διάκρισιν τοῦ μνημονευτέου ἀπὸ τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν καὶ Προκαθημένων. Διότι προφανῶς, ἀπὸ ἀπόφews θεολογικῆς, ἐκκλησιολογικῆς, κανονικῆς καὶ λειτουργικῆς δέν εἶναι νοητόν τοιαῦτα θέματα νά ρυθμίζονται διὰ νομικῶν διατάξεων καὶ διατυπώσεων, εἰς κείμενα καθαρῶς νομικά, καὶ δὴ ὑπὸ τινος δι' ἄλλον γενικώτερον σκοπὸν συγχροτηθείσης Ἐπιτροπῆς.

Κατόπιν πασῶν τῶν ὡς ἄνω σκέψεων καὶ θέσεων ἡμῶν, ἐκφράζομεν τὴν γνώμην, ὅτι ἡ διάταξις αὕτη τίθεται ἐν ἰσῇ μοίρᾳ πρὸς τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1833 ὑπὸ ἄλλης ἀναλόγου Ἐπιτροπῆς, ἐξ Ἀρχιερέων καὶ εἰδικῶν κανονολόγων καὶ νομικῶν, διατυπωθεῖσαν καὶ εἰς τὴν «Διακήρυξιν περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας» εἰς τὰ ἄρθρα 1 καὶ 24 περιληφθεῖσαν διάταξιν, καθ' ἣν εἰς τὸ «ἐν πρώτοις» οἱ Ἀρχιερεῖς ὤφειλον νά μνημονεύωσι πρῶτον τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος ὡς «ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκκλησίας» καὶ εἶτα, δεύτερον, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου!... Καὶ τοῦτο, οὐχί, διότι θέλομεν τὸν ἴδιον λόγον στήσαι, ἀλλ' ἔπειδι ἡ μνημόνευσις τῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν Ἀρχιερέων ποτέ δέν δύναται νά θεωρηθῇ θέμα ἐπαφιέμενον, οὔτε εἰς τὴν ἀρέσκειαν τῶν μνημονευόντων, οὔτε εἰς τὴν φιλοτιμίαν τῶν μνημονευομένων· εἶναι θέμα βαθύτατα ἐκκλησιολογικόν. Καὶ διὰ τοῦτο, οὐ δεῖ οὔτε καινοτομεῖν τι ἐν τούτῳ, οὔτε προστιθέναι, οὔτε ἀφαιρεῖν, ἀλλὰ τηρεῖν αὐστηρῶς τὴν παραδοθεῖσαν τάξιν.

Ἐχάρημεν ἀκούσαντες κατὰ τὴν ἐν Ἀθήναις συλλειτουργίαν ἡμῶν (Κυριακὴ xγ Μαΐου ἐ. ἔ.) τῶν Ἱερωτάτων ἀδελφῶν Ἀρχιερέων τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ θρόνου τῶν «Νέων Χωρῶν» νά μνημονεύωσιν ἅπαντες κατὰ τὴν ἀνέκαθεν κρατήσασαν πρᾶξιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Καταγγέλλεται, ὅτι εἰς τινὰς ἄλλας περιπτώσεις παρατηρεῖται ἄλλοπρὸς ἄλλος πρᾶξις, κατὰ παρέκκλινιν ἀπὸ τοῦ ὀρθοῦ τρόπου μνημονεύσεως.

Ὅθεν, θά ἡδύνατο κάλιστα διὰ τῶν ἀνωτέρω ἐγγράφων τῆς Ἱερᾶς Ὑμῶν Συνόδου νά ὑπομνησθῇ ὁ παραδοσιακὸς τρόπος μνημονεύσεως ὑπὸ τῶν ἐν λόγῳ Ἱεραρχῶν τοῦ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὡς Ἀρχιεπισκόπου αὐτῶν, χωρὶς τοῦτο νά θεωρηθῇ οὔτε νά εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν ρηθεῖσαν νομικὴν διάταξιν, ἥτις προφανῶς δέν ρυθμίζει τὸν τύπον τῆς έκφωνήσεως, ἀλλὰ προσδιορίζει τίνος τὸ ὄνομα θά μνημονεύεται,

κατὰ τὸν παραδεδομένον ὁμῶς λειτουργικόν τύπον.

Τούτων πάντων δοθέντων, περιττόν νά εἰπῶμεν ὅτι ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τῆς ὑφ' Ὑμᾶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας καὶ τὸ ἄρθρον αὐτοῦ 28, καθ' ὃ νομικῆς φύσεως κείμενον, δέν δύναται νά ὑπερσχύσῃ τῆς θεολογικῆς, λειτουργικῆς καὶ κανονικῆς γλώσσης καὶ παραδόσεως.

Διὸ καὶ παρακαλοῦμεν φιλαδέλφως ὅπως διαβιάσῃτε ἐκ νέου πρὸς τοὺς Ἱερωτάτους Μητροπολίτας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῶν «Νέων Χωρῶν» ὅτι ὁ μόνος λειτουργικῶς ὀρθὸς τρόπος τοῦ μνημονεύειν τὸν πρῶτον αὐτῶν εἶναι «τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν δεῖνος», καὶ διὰ νά διασαφηνίζηται ὅτι δέν πρόκειται περὶ τοῦ Προέδρου τῆς Ἀγιωτάτης Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ περὶ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, δηλοῦμεν ὅτι οἱ μνημονευθέντες Ἱεράρχαι τῶν «Νέων Χωρῶν», κατ' οἰκονομίαν, καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ἐκτεθεῖσαν καὶ προτιμητέαν ἀκριβείαν, δύναται νά μνημονεύουν «τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ Πατριάρχου ἡμῶν δεῖνος».

Κατακλείοντες τὸν λόγον δηλοῦμεν, ὅτι τὸ ἐφ' ἡμῖν ἄλλην μνημόνευσιν, οὔτε θά ἐγχαρίνωμεν, οὔτε θά δεχθῶμεν, ὡς, καθ' ἃ ἐλέχθη, τῇ παραδοθείσῃ καὶ παραληφθείσῃ τάξει πολυειδῶς ἀντικειμένην.

Ἐπὶ δέ τούτοις, εὐελπιστοῦντες ὅτι αἱ ἀνωτέρω κανονικαί, ἐκκλησιολογικαί, θεολογικαὶ καὶ λειτουργικαὶ θέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας θέλουσιν ἰσχύσει καὶ ἐν τῇ περὶ τῆς ὁ λόγος περιπτώσει, διατελοῦμεν μετὰ βαθείας τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ τιμῆς.

α.λθ' Σεπτεμβρίου γ'

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

Β.

✱

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητέ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ καὶ συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν μετριότητος κ. Χριστόδουλε, πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπασζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐκ τῶν μέσων γενικῆς ἐνημερώσεως πληροφορούμεθα ὅτι κατὰ τὴν προσεχῇ συνέλευσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρόκειται νά τεθῶσι πρὸς συζήτησιν καὶ

λήψιν αποφάσεων θέματα τά ὅποια ἔχουν ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς Μητέρα ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ τὴν κανονικὴν τάξιν γενικώτερον.

Εἰδικώτερον πληροφορούμεθα, ὅτι ἐπιδιώκεται ἐσχάτως μεταβολὴ τοῦ διὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου τοῦ 1850 καὶ τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928 καὶ ἔκτοτε ἰσχύοντος «μνημοσύνου» ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος βάσει «θεολογικῶν» τινων κριτηρίων, τά ὅποια ὅμως δέν εὐσταθοῦν δι' οὓς καὶ ἐν συνόψει φιλαδέλφως ἐκθέτομεν λόγους.

Α. Ἐσφαλμένως γίνεται ἐπὶ κλήσις τοῦ ἱεροῦ ΛΔ' Ἀποστολικοῦ Κανόνος τοῦ διακελευομένου, ὅτι «τούς ἐπισκόπους ἐκάστου ἔθνους εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον καὶ ἡγεῖσθαι αὐτόν ὡς κεφαλὴν», διότι ὁ κανὼν οὗτος οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔξη ἐφαρμογὴν εἰς τὸ πρὸς συζήτησιν θέμα, ἅτε τῶν κατοικούντων τὴν περιοχὴν τῆς δικαιοδοσίας τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὴ συνιστώντων «ἔθνος» ἕτερον, ἥτοι διάφορον ἐκείνου τὸ ὅποιον συνιστοῦν, οἱ ἀποτελοῦντες τὸν λαὸν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἥς ὁ Προκαθήμενος (ὁ Πατριάρχης δηλαδὴ) οὐδέποτε ἔπαψε νὰ εἶναι ὁ πρῶτος τῶν ἐπισκόπων τοῦ συνόλου ἑλληνικοῦ ἔθνους, εἰ καὶ διὰ λόγους ἱστορικῶν συνθηκῶν τμήματα τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ διὰ Πατριαρχικῶν καὶ Συνοδικῶν Τόμων κατεστάθησαν Ἐκκλησίαι, εἴτε αὐτοκέφαλοι, εἴτε αὐτόνομοι, εἴτε καὶ πατριαρχικά, δι' ἀποφάσεων πάντοτε συνοδικῶν καὶ ἐπὶ ὅροις, οἱ ὅποιοι ἔχουν ἰσχύν Ἱερῶν κανόνων, καὶ συνεπῶς δέον νὰ ὦσιν ἀπαράβατοι.

Β' Μελέτη τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου, δι' οὗ ἀνεκηρύχθη τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πείθει ὅτι

Δυνάμει καὶ βάσει τοῦ Τόμου 1850, κεφαλὴ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἥτοι ὑπέρτατον διοικητικῆς αὐτῆς ὄργανον κατεστάθη Σύνοδος Ἀρχιερέων ἐκ περιτροπῆς καὶ κατὰ πρεσβεῖα λαμβανομένη. Ἰστέον δέ, ὅτι τῆς Συνόδου ταύτης, τῇ ὁποίᾳ ἐπιδαφιλεύθησαν τὰ προνόμια τοῦ ἐν ἐκάστῃ τοπικῇ Ἐκκλησίᾳ «πρώτου», ἅτε αὕτη ἀναγνωριζομένη «ἀδελφὴ» τῶν Ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν, τῶν Προκαθημένων τῶν τότε Αὐτοκεφάλων Πατριαρχικῶν Ἐκκλησιῶν, ὁ τῆς περι-

κλήτου πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἀρχιερατεύων Ἱεράρχης ἀπλῶς προεδρεύει, μὴ ὢν ἐν τῇ Αὐτοκεφάλῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος Πρῶτος καὶ μὴ κεκτημένος οὔτε τὰ ἀπὸ τοῦ ΛΔ' Κανόνος τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων τῷ Πρῶτῳ τῆς ἐν ἐκάστῳ ἔθνει Ἐκκλησίας ἀπονεμόμενα προνόμια, οὔτε πολλῶ μᾶλλον τὰ τῶν Προκαθημένων τῶν Ἀγίων Πατριαρχικῶν Ἐκκλησιῶν.

Ὁ Πατριαρχικὸς καὶ Συνοδικὸς Τόμος τοῦ αὐτοκεφάλου οὐδεμίαν ἀπονέμει τῷ τε Μητροπολίτῃ (καὶ νῦν Ἀρχιεπισκόπῳ) Ἀθηνῶν ὑπεροχικὴν ἔναντι τῶν λοιπῶν ἐπαρχιούχων Ἀρχιερέων τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θέσιν, πλὴν τῆς μόνης ὀριζομένης ὅτι οὗτος εἰς τὰς Συνοδικὰς συλλειτουργίας μνημονεύει οὐχὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀλλὰ «πάσης ἐπισκοπῆς Ὁρθοδόξων». Τοῦτο δὲ πράττει ἐξ ὀνόματος τῆς ὑπ' αὐτοῦ προεδρευομένης Ἱερᾶς Συνόδου, τὴν ὁποίαν, ὡς ἐλέχθη, ὁ Τόμος ἀναγνωρίζει ὡς ἀδελφὴν τῶν Προκαθημένων καὶ τῶν ἄλλων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, καίπερ συλλογικὸν ὄργανον. Ἀνάλογόν τι συνέβαινε κατὰ τὴν χρυσὴν Πατερικὴν ἐποχὴν εἰς τὴν αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Νομιδίας.

Γ' Ὑπεστηρίχθη ἡ ἀποφῆς ὅτι ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἐπέβαλε τὴν ὡς ἄνω διάταξιν τοῦ Τόμου εἰς τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐπιτίμιον, πρὸς τιμωρίαν αὐτῆς, διὰ τὴν ἐπὶ δεκαπενταετίαν καὶ πλέον αὐτόβουλον ἀπόσχισιν αὐτῆς ἀπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀποφῆς αὕτη ὅχι μόνον οὐδαμοῦ θεμελιούται καὶ οὐδαμῶθεν τεκμαίρεται, ἀλλὰ καὶ ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἱστορικὰ δεδομένα. Διότι τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι αὕτη αὕτη ἡ ἀρχικῶς ἀντικανονικῶς ἀνακηρυχθεῖσα αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὥρισε τὴν Ἱεράν Σύνοδον ὡς Ὑπεράττην Ἀρχήν, ἄνευ Πρώτου, εἰ μὴ μόνον Πρόεδρον αὐτῆς (βλ. τὸ ἀπὸ 19.7.1833 πρωτόκολλον τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀρχιερέων καὶ τὰ ἄρθρα 2-3 τῆς ἀπὸ 23.7.1833 Διακηρύξεως τῆς Ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐν Στ. Γιαννοπούλου Συλλογῇ τῶν Ἐγκυκλίων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1901 σ.σ. 14-15). Σημειωτέον ὅτι οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ρητῶς προετίμησαν τὸ σχῆμα τοῦτο, ὡς ἔγραφον τῇ λ' Μαΐου αὐν' (βλ. ἐν Β. Τζωρτζάτου, Ἡ καταστατικὴ νομοθεσία τῆς Ἐκ-

κλησίας της Ελλάδος σελ. 28), τοῦθ' ὅπερ καί ἡ ἑλληνική κυβέρνησις διὰ τοῦ ἀπό 30.5.1850 ἐγγράφου αὐτῆς ἡτήσατο παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (βλ. ἐν Β. Τζωρτζάτου ἔνθ. ἀν. σελ. 303). Κατ' ἀκολουθίαν αἱ διατάξεις τοῦ ΛΔ' Ἀποστολικοῦ Κανόνος δέν ἔχουν καί δέν ἡθελήθη νά ἔχουν ἐφαρμογήν εἰς τόν ὀριζόμενον πρόεδρον τῆς ἀνακηρυχθείσης ὡς «πρώτου» τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ελλάδος Ἱερᾶς Συνόδου αὐτῆς.

Δ' Μετ' ἐκπλήξεως ἐπληροφορήθημεν, ἐπίσης, ὅτι ἐσχάτως ἐπισυμβαίνει ἐν τῇ καθ' Ἑλλάδα Αὐτοκεφάλῳ Ἐκκλησίᾳ ἀταξία τις. Ἦτοι, ὅτε μέν ἐν αὐτῇ ἡ μνημόνευσις γίνεται κατὰ τὰ εἰθισμένα, ὅτε δ' οἱ συλλειτουργοῦντες Μητροπολίται παρὰ τὰς διατάξεις, τοῦ τε Τόμου καί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου, ἦτοι τῶν τε ἐκκλησιαστικῶν καί τῶν νενομοθετημένων ρυθμίσεων, αἱ ὁποῖαι ἀμφοτέραι συνάδουν πρὸς τὴν κανονικὴν τάξιν, μνημονεύουν ὡς «πρώτον» τόν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος οἶονε προσφέροντες ἐκδούλευσιν πρὸς αὐτόν δι' οὓς ἕκαστος ἔχει λόγους.

Εἶναι ὅμως αὐτονόητον ὅτι δέν ἐπιτρέπεται ἡ μνημόνευσις νά μεταβάλλῃ ἐκάστοτε πρὸς τὰς κρίσεις τῆς στιγμῆς καί πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις καί τὰς διαθέσεις προσώπων. Δέν ἐπιτρέπεται νά μεταίρωνται αὐτοβούλως ὅρια αἰώνια ἃ ἔθεντο Πατέρες, ὡς ὀρίζει ὁ Α' Κανὼν τῆς Ἀγίας Ζ' Οἰκουμένης Συνόδου, διότι τὰ ὅρια μεταιρόμενα παύουν νά ὦσιν ὅρια, ἦτοι καταργοῦνται παντελῶς, ἐπὶ μεγίστη καί αὐτονοήτῳ τῆς ἡτινι διακονοῦμεν Ἐκκλησίας.

Ε' Ἡ ὑποστηριχθεῖσα ὑπὸ τινων ἀποφίς ὅτι ἡ μνημόνευσις ἢ μὴ ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων τῶν ὑπαγομένων διοικητικῶς καί πνευματικῶς εἰς τὴν αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τοῦ ἐκάστοτε Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν εἶναι θέμα ἀποκλειστικῶς αὐτῆς, παραβλέπει ὅτι ὁ τρόπος μνημονεύσεως ὠρίσθη διὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ καί Συνδικοῦ Τόμου καί συνεπῶς ὅτι ἡ ἀλλαγὴ αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ελλάδος καθίσταται ἀδιανόητος.

Τό ἐπίσης ὑποστηριχθέν καί ἀντὶ «καί τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου» οἱ ἀρχιερεῖς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐν τῇ Ἑλλάδι πρέπει νά μνημονεύ-

ουν τοῦ προέδρου τῆς Συνόδου καί τῆς Συνόδου λόγῳ τῆς διοικητικῆς ὑπαγωγῆς τῶν ὑπὸ τόν πρόεδρον τοῦτον, ἐμπλέκει τὴν ἐπιτροπικὴν διοικητικὴν ὑπαγωγήν αὐτῶν, εἰς τὸ μνημόσυνον προσκρούει δέ εἰς τὸ γεγονός ὅτι ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, ὁ Τόμος ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ελλάδος ἀναγνωρίζει ὡς «πρώτον» αὐτῆς τὴν Ἱεράν Σύνοδον. Συνεπῶς, τὸ κατ' οἰκονομίαν δεκτόν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καθεστῶς τῆς παραλλήλου μνημονεύσεως ὑπ' αὐτῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καί τῆς Ἱερᾶς Συνόδου δέν δύναται κατ' ἀκρίβειαν νά ἐπεκταθῇ εἰς τὴν προτεινομένην διατύπωσιν («τοῦ Πατριάρχου δεινός καί τοῦ Ἀρχιεπισκόπου δεινός μετὰ τῆς περὶ αὐτόν Ἱερᾶς Συνόδου»), διότι πλέον ἢ διπλὴ (κατ' οἰκονομίαν) μνημόνευσις γίνεται τριπλὴ καί δὴ διὰ λόγους ὅχι πνευματικῆς, ἀλλὰ διοικητικῆς ὑπαγωγῆς εἰς «πρώτον» μὴ ἀναγνωρίζομενον ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ ἰδρυτικοῦ Τόμου.

ΣΤ' Συνεπεῖς πρὸς τὰς πολλάκις πολλαχοῦ καί ποικιλοτρόπως γενομένας ἡμετέρας ὑποσχέσεις καί ἐξαγγελίας, οὔτε αὔξησιν προνομίων ζητοῦμεν, ἀλλ' οὔτε ἀνατροπὴν τινὰ θά ἀνεχθῶμεν τῶν ἀφορώντων εἰς τὰ τοῦ ἡμετέρου Θρόνου θέσμις, οὔτε ἄλλου τινός ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Θεσμοῦ. Διό οὐδεμίαν οὐδέ κατὰ τι τὸ ἐλάχιστον θά ἐγκρίνωμεν τροποποίησιν οὔτε τοῦ Τόμου τοῦ 1850 οὔτε τῆς Πράξεως τοῦ 1928, οὔτε διὰ τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ελλάδος (οὐσαν ὑποχρεωμένην νά τηρῇ ἀπαρεγκλίτως τὰς διατάξεις τοῦ Τόμου τοῦ αὐτοκεφάλου αὐτῆς καί δὴ ὡς πρὸς τὴν βασικὴν ἀρχὴν τοῦ ἐν αὐτῇ ἐγκαθιδρυθέντος πολιτεύματος), οὔτε διὰ τὰς ἐπιτροπικῶς ἀνατεθείσας αὐτῇ Ἱερὰς Μητροπόλεις τοῦ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικοῦ θρόνου, οἱ Ἱεράρχαι τῶν ὁποίων καί τύποις καί οὐσίᾳ κατὰ τὰ θεσπίσματα τῆς Πράξεως τοῦ ἔτους 1928 πνευματικῶς πρῶτον ἔχουν μόνον τόν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἀρχιεπίσκοπον.

Ζ' Κατὰ παραχώρησιν καί ὡς ἐσχάτον μέτρον οἰκονομικῆς συγκαταβάσεως, ὠρίσθη ὡς γνωστόν, ὅπως οἱ Μητροπολίται τῶν λεγομένων Νέων Χωρῶν μνημονεύσιν παραλλήλως πρὸς τόν προκαθήμενον ἑαυτῶν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως καί Οἰκουμενικόν Πατριάρχην καί τὴν ἦν συναποτελοῦσιν ὡς μέλη συνυπεύθυνα ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ελλάδος, Ἱεράν

Σύνοδον, ίκανοποιηθέντος ούτως έπαρκώς του τότε σχετικού αίτήματος.

Η' Κατά ταύτα, άδελφικώς και έν Κυρίω, παρακαλούμεν όπως μή προωθηθί είς συζήτησιν επί της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της Άγιωτάτης Έκκλησίας της Ελλάδος τό ως άνω θέμα επί ζημιάς της ειρήνης της καθόλου Έκκλησίας και δημιουργία ποικίλων άντεγκλήσεων και έρίδων άνωφελών τε και ματαίων.

Φρονούμεν δέ ότι ή τήρησις των παραδεδομένων ήτοι ή μνημόνευσις έκ μέρους μέν των Ιεραρχών της Αυτοκεφάλου Έκκλησίας της Ελλάδος «της Ιεράς ήμών Συνόδου» και έκ μέρους των Ιεραρχών των Νέων Χωρών «του Άρχιεπισκόπου και Πατριάρχου ήμών (δείνος) και της Ιεράς ήμών Συνόδου», κατά την παραδεδομένην τάξιν είναι όδός άρίστη.

Θ' Τέλος, πληροφορούμεθα ότι καταναλίσκεται κόπος πολύς προς θεμελίωσιν δικαιώματος και δυνατότητος της Αυτοκεφάλου Έκκλησίας της Ελλάδος νά άπονείμει τίτλους ύπερτίμων και έξάρχων είς τούς Άρχιερείς της δικαιοδοσίας αύτης.

Επί του, ως μή ώφειλεν, άναφύντος παρ' ύμίν ζητήματος τούτου παρατηρούμεν, ότι οι τίτλοι «ύπέρτιμος και έξαρχος» των Μητροπολιτών διετηρήθησαν και διατηρούνται διά τούς Ιεράρχας των τεσσάρων πεσβυγενών Πατριαρχείων και της Άγιωτάτης Έκκλησίας Κύπρου, διά ιστορικοκανονικούς λόγους, έφ' ω και δέν συμφωνούμεν νά άποδοθούν και είς τούς Ιεράρχας της ύφ' ύμᾶς Έκκλησίας άνάλογοι τίτλοι.

Μακαριώτατε άδελφέ,

Η έποχή ήμών, έποχή πραγματιστική και ώφελμιστική, μετ' άδιαφορίας, ένιοτε δέ και μετά περιφρονήσεως και έμπαικτικής συγκαταβάσεως, άκούει τούς κληρονομημένους τίτλους, τούς όποιους έκ σεβασμού προς την παράδοσιν άναγκαζόμεθα άπαντες οι την Έκκλησίαν διακονούντες όπως χρησιμοποιώμεν. Άνησυχούμεν όμως σφοδρώς έκ του φόβου ότι ή άνεκτική στάσις των συνανθρώπων ήμών ως προς την άπλήν έξ ιστορικών λόγων χρήσιν αύτων θά μεταβληθί είς έχθρικήν προς εκείνους έξ ήμών οι όποιοι, έν μέσφ τόσων ουσιαστικών προβλημάτων, ως ή άναχούφισις των θυμάτων των πολέμων, των σεισμών, των παντο-

ειδών διώξεων, των ναρκωτικών, των οικολογικών μολύνσεων και πρωτίστως των πνευματικών μολύνσεων, δι' ών δηλητηριάζεται ή ψυχική και πνευματική ύγεία των κοινωνιών και των άτομων, ένασχολούμεθα ούχί, ως δεί, μέ την άντιμετώπισιν των φλεγόντων ουσιαστικών προβλημάτων των ποιμνίων ήμών, αλλά μέ την αύξησιν και επέκτασιν τίτλων άφορώντων είς τά πρόσωπα ήμών.

Έχομεν δέ την βεβαιότητα ότι ή άνακίνησις των έν τω παρόντι Γράμματι άναφερομένων θεμάτων όποτεδήποτε, αλλά ίδια κατά τάς παρούσας στιγμάς, καθ' ἃς τεράστια όρθοούνται ένώπιον ήμών παντοειδή ουσιαστικά προβλήματα, μόνον δυσμενή σχόλια, βλάβην και άπομάκρυνσιν του όρθοδόξου ποιμνίου από των ποιμένων αύτου θά επιφέρη.

Διό και αύθις ποιούμεθα τή ύμετέρα περιουστάτω Μακαριότητι Έκκλησιν, όπως άναλογιζόμενη τάς δυσμενείς συνεπειάς, ἃς θά έχη ή συζήτησις των θεμάτων αύτων έν τή καθ' ύμᾶς Ιερά Συνόδω της Ιεραρχίας και ή άναπόφευκτος δημοσιοποίησις αύτων, διαγράψη έκ της ήμερησίας διάτάξεως της προσεχούς συνεδριάσεως αύτης ταύτα.

Επί δέ τούτοις, κατασπαζόμενοι την Ύμετέραν Μακαριότητα φιλήματι άγίω, διατελούμεν μετά βαθείας της έν Κυρίω Άγάπης και πάσης τιμής.

B.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Δεκαπενθήμερο Δελτίο

Έκκλησιαστικής έννημέρωσης.

Ίδιοκτήτης:

ό Μητροπολίτης

Άττικής και Μεγαρίδος

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ.

Διεύθυνσι: 19011 Αύλών Άττικής.

Τυπογραφείο Κωνσταντίνου Σανιδά,

Ίωαννίνων 6 Μοσχάτο.